

**Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія товарознавчо-комерційних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

педагогічною радою

(протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.)

Директор

Сергій ВОЛОЩУК

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА ТА
СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТОВАРІВ**

ПРОГРАМА

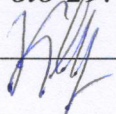
Ужгород 2023

Автор *Інга Дворовчик : викладач, спеціаліст вищої категорії*

Рецензент: *Лариса Павліш, доцент кафедри товарознавства та комерційної діяльності УТЕІ ДТЕУ.*

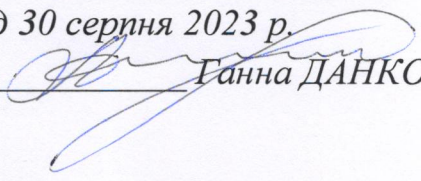
Програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії товарознавчо - комерційних дисциплін

Протокол №1 від 29. 08.2023р.

Голова ц/к *Катерина КУЗЬМА*

Розглянуто та схвалено на засіданні робочої групи з розробки, розвитку ОПП та випуску фахівців за нею

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Керівник групи: *Ганна ДАНКО*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТОВАРІВ

ПРОГРАМА

Рецензія

на навчальну програму дисципліни «Теоретичні основи товарознавства та стандартизація товарів» укладену викладачем вищої категорії Інгою ДВОРОВЧИК для підготовки молодшого бакалавра фахового передвищого рівня освіти за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність ОПП «Товарознавство в митній справі», «Товарознавство і логістична діяльність»

ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

Навчальна програма з дисципліни «Теоретичні основи товарознавства та стандартизація товарів» укладено з дотриманням принципів науковості, системності і послідовності, структуровано відповідно вимог до навчальної програми. У вступній частині сформульована мета та завдання дисципліни, дана характеристика структури програми. Зміст навчальної програми спрямований на формування у студентів системи знань щодо теоретичних основ товарознавства та стандартизації товарів.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теоретичні основи товарознавства та стандартизація товарів» є формування підходу до пізнання товару та створення підґрунтя для подальшого вивчення товарознавства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теоретичні основи товарознавства та стандартизація товарів» є

- формування у студентів системи знань, щодо основних категорій і понять, принципів і методів товарознавства, закономірностей формування споживчих властивостей, якості і асортименту товарів;

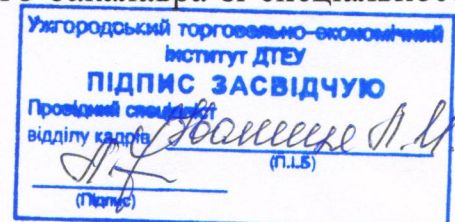
- надання студентам знань з науково-методичних основ організації системи стандартизації, забезпечення єдності вимірювань, побудови та функціонування систем управління якістю продукції; формування вмінь застосовування у практичній діяльності нормативних документів.

Програма курсу передбачає вивчення матеріалу, який згруповано за розділами: предмет, зміст і завдання товарознавства, властивості товарів, якість товарів, асортимент товарів, класифікація і кодування товарів, види і засоби інформації про товар, основи стандартизації, основи метрології, управління якістю продукції.

Рекомендована література містить достатній перелік підручників, навчальних посібників, іншої спеціальної літератури, а також, актуальні законодавчі та нормативні документи.

Розглянута програма навчальна програма «Теоретичні основи товарознавства та стандартизація товарів» за змістом відповідає цілям освітньо-професійних програм «Товарознавство в митній справі», «Товарознавство і логістична діяльність» та може бути рекомендована для підготовки фахового молодшого бакалавра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Доцент кафедри товарознавства та комерційної діяльності Ужгородського торговельно-економічного інституту ДТЕУ канд.техн.наук, доц.

Лариса ПАВЛІШ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни «Теоретичні основи товарознавства та стандартизації товарів» призначена для здобувачів фахової передвищої освіти, освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» денної та заочної форм навчання, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітньо-професійна програма «Товарознавство і логістична діяльність».

Програму розроблено відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та освітньо-професійною програмою «Товарознавство і логістична діяльність» підготовки фахових молодших бакалаврів ВСП «УТЕФК ДТЕУ».

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисциплін.
2. Результати вивчення дисципліни.
3. Зміст дисципліни.
4. Список рекомендованих джерел.

1. Мета, завдання та предмет дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теоретичні основи товарознавства та стандартизації товарів» є формування системного підходу до пізнання товару та формування у здобувачів освіти цілісної системи знань з стандартизації товарів.

Завданням вивчення дисципліни є надання здобувачам освіти знань, щодо суті основних категорій і понять, принципів і методів товарознавства, закономірностей формування споживчих властивостей, якості і асортименту товарів та з науково-методичних основ державної системи стандартизації, сертифікації і забезпечення єдності вимірювань, побудови та функціонування систем управління якістю продукції, формування вмінь застосовування у практичній діяльності нормативних документів, сприяти прийняттю самостійних правильних рішень при вирішенні проблемних ситуацій, пов'язаних з майбутньою роботою за фахом.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є споживна цінність товарів, закономірності її прояву і збереження та положення і принципи стандартизації.

2. Результати вивчення дисципліни

Дисципліна «Теоретичні основи товарознавства та стандартизація товарів» як обов'язкова компонентна освітньо-професійної програми, забезпечує оволодіння здобувачами освіти загальними та спеціальними компетентностями і досягнення ними програмних результатів за відповідною освітньо - професійною програмою:

Номер в освітньо-професійній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
ЗКЗ	Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.	1-8
<i>Спеціальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
СК 4	Здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	3-5
<i>Програмні результати навчання за освітньо - професійною програмою</i>		
РН 2	Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності із професійною метою..	1-5
РН 7	Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності	1-8
РН 10	Визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.	1-8

3. Зміст дисципліни

Тема 1. Предмет, зміст і завдання товарознавства

Предмет і зміст товарознавства як науки. Основні категорії товарознавства: якість і асортимент товарів. Зв'язок товарознавства з іншими науковими дисциплінами. Історія розвитку товарознавства. Основні завдання розвитку товарознавства.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,4

Додатковий: 13

Інтернет-джерела: 16,17

Тема 2. Споживчі властивості товарів

Хімічні та фізичні, фізико-хімічні та біологічні властивості товарів.

Соціально, функціонально, експлуатаційні, ергономічні, естетичні, безпечні, екологічні, економічні властивості товарів.

Основні речовини харчових продуктів та їх властивості, значення основних речовин харчових продуктів для організму людини, їх вміст у харчових продуктах, вплив на якість і збереженість. Способи переробки харчових продуктів: вплив способів переробки харчових продуктів на споживчі властивості товарів. Методи консервування: мета, класифікація, характеристика. Значення консервування для зберігання продовольчих товарів. Поняття та сутність споживчих властивостей харчових продуктів: біологічна, енергетична, лікувально-профілактична, органолептична цінність продуктів. Доброякісність і безпека (нешкідливість) харчових продуктів.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,4,6

Додатковий: 9,11

Інтернет-джерела: 16,17

Тема 3 . Якість товарів

Поняття якості товарів. Значення якості товарів для розвитку економіки країни. Чинники якості товару та їх класифікація. Чинники, що впливають на формування якості товарів. Чинники, що впливають на збереження якості товарів.

Поняття «показник якості товарів». Класифікація показників якості: показники соціального призначення, функціональні показники, експлуатаційні (надійність), ергономічні, естетичні, екологічні, безпечності. Група показників якості харчових продуктів: показники призначення, збереженості, естетичні, транспортабельності, безпеки споживання. Методи визначення показників якості: органолептичний, експертний, соціологічний, реєстраційний, розрахунковий, вимірювальний (лабораторні: фізичні, хімічні).

Поняття контролю якості та його завдання. Форми контролю якості товарів. Приймання товарів за якістю торгівельних організаціях при надходженні товарів. Перевірка якості при підготовці товарів до продажу. Види контролю якості товарів.

Гатунковість (сортність) товарів. Поняття про гатунок(сорт), система визначення сортності. Дефекти товарів: поняття «дефект» товару. Класифікація дефектів. Вплив дефектів на якість готової продукції.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,4,6

Додатковий: 10,13

Інтернет-джерела: 16,17

Тема 4 . Асортимент . Класифікація і кодування товарів

Поняття асортименту товарів, види та показники асортименту товарів, чинники, що впливають на формування асортименту товарів.

Поняття, значення, мета та методів класифікації товарів; ознаки класифікації товарів; правила класифікації товарів .

Кодування товарів: поняття, мета, значення. Артикул на товари, його види і значення. Товарне штрихове кодування: система кодування, структура штрихових кодів.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,4

Додатковий: 8,13

Інтернет-джерела: 16,17

Тема 5. Види і засоби інформації про товар

Засоби і форми інформації про товар; вимоги та значення інформації про товар. Класифікація видів інформації про товар.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,4

Додатковий: 8,13

Інтернет-джерела: 16,17

Тема 6. Основи стандартизації

Сутність , мета, предмет та завдання стандартизації; роль стандартизації в розвитку господарства країни; якість товарів -одне з головних завдань стандартизації ; зв'язок стандартизації з іншими галузями знань; історія становлення та розвитку стандартизації в країні; основні поняття та визначення в галузі стандартизації. Принципи та методи, форми та види стандартизації.

Державна система стандартизації, як організаційно-методична основа проведення робіт зі стандартизації на всіх рівнях управління національною економікою; мета, завдання, об'єкти державної системи стандартизації; органи та служби стандартизації України, їх функції; категорії та види стандартів; порядок розроблення, затвердження та впровадження стандартів; державний нагляд за додержанням стандартів; міжгалузеві системи стандартизації.

Завдання міжнародної стандартизації у розвитку торговельно-економічних зв'язків між країнами; міжнародні організації зі стандартизації : ISO, IEC- їх структура, основні напрямки діяльності ; регіональні організації зі стандартизації та інші міжнародні організації .

Список рекомендованих джерел

Основний:2,3,5

Додатковий: 7,9,11

Інтернет-джерела:14,15

Тема 7. Основи метрології.

Значення метрології для розвитку господарства країни. Основні етапи розвитку метрології. Значення метрології у торгівлі. Об'єкти вимірювань. Основні одиниці вимірювань. Засоби і методи вимірювань. Обробка результатів вимірювань. Технічна база забезпечення єдності вимірювань. Метрологічна служба України її функції та завдання. Державний нагляд та відомчий контроль за стандартами та засобами вимірювань.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2,3,5

Додатковий:7,9,11

Інтернет-джерела:14,15

Тема 8. Управління якістю продукції.

Поняття якості. Основні поняття і категорії управління якістю. Чинники, що впливають на якість.

Конкурентоспроможність і якість. Вітчизняний досвід управління якістю продукції: розвиток контролю якості; розробка методів оцінки якості продукції та системного підходу до управління якістю на вітчизняних підприємствах. Зарубіжний досвід управління якістю. Статистичні методи управління якістю. Система загального управління якістю TQM в різних країнах.

Поняття та види рівня якості продукції .Методи та етапи оцінки рівня якості продукції.

Міжнародні стандарти на системи якості (МС ІСО серії 9000).Розробка документів системи якості. Поняття сертифікації, її роль та завдання. Розвиток сертифікації. Види сертифікації: обов'язкова, добровільна. Національна система сертифікації України (УкрСЕПРО), основні органи (служби) та функції. Методи

оцінки відповідності (схеми сертифікації) в системі УкрСЕПРО. Знаки відповідності. Правове забезпечення стандартизації та управління якістю. Законодавство в галузі стандартизації та управління якістю. Відповідальність за порушення законодавства про якість продукції.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2,3,5

Додатковий:7,9,11

Інтернет-джерела:14,15

4.Список рекомендованих джерел

Основний

1. Власова А.В. Основи товарознавства непродовольчих товарів: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 208 с.
- 2.Кириченко Л. С, Мережко Н. В. Основи стандартизації, метрології та управління якістю: навчальний посібник Київ: КНТЕУ, 2001. 446 с. 3.Кричківська Л.В. Белінська А.П., Анан'єва В.В. та ін. Безпека харчових продуктів: антиаліментарні фактори, ксенобіотики, харчові добавки: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2017. 98 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268925176.pdf>
4. Оснач О.Ф. Товарознавство: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури ,2004.219с
- 5.Павлов В.І.,Мишко О.В.,Опоньова І.В, Павліха Н.В. Основи стандартизації, сертифікації та ідентифікації товарів: навчальний посібник. Київ: Кондор ,2009.230с.
- 6.Пономарьов П.Х. Сирохман І.В. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини: навчальний посібник Київ: Лібра 2003. 272 с.

Додатковий

- 7.ДСТУ ISO 22000:2019. Системи управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги до будь-якої організації в харчовому ланцюзі (ISO 22000:2018, IDT). Чинний від 2019-12-01. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2019.
- 8.Товарознавство. Терміни та визначення: ДСТУ 3993-2000 – [Чинний від 2001-01-01]. – Київ: Держстандарт України, 2000. – 27 с.
9. Про загальну безпечність нехарчової продукції : Закон України від 02.12.2010 р. № 2736-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17#Text>
10. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII : станом на 19 листопада 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
11. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР : станом на 26 жовтня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text>
12. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Міністерства економіки України від 19.04.2007 № 104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07>
- 13.Титаренко Л.Д. Теоретичні основи товарознавства: навчальний посібник .Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 227 с

Інтернет-ресурси

14. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів - Захист прав споживачів. Головна | *ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБА*. URL: <https://dpss.gov.ua/zahist-prav-spozhyvachiv> .
- 15.Технічні регламенти. *Стандартизація, метрологія, сертифікація. Інформаційне*

забезпечення у сфері технічного регулювання ДП "УКРМЕТРТЕСТСТАНДАРТ".

URL: http://csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=111&Itemid=66

16. <https://studfile.net/preview/9141171/page:16/>

17. <https://buklib.net/books/28010/#::~:~:text>